

FEIZ HA BREIZ

KANNAD MIZIEK AR VRETONED

E
BLEUN
BRUG
LANUON

Bugale o tougen banniel nevez Breiz
e Bleun-Brug Lanuon.

Bugale Gwerliskin o korolli
en c'hor da vanniel nevez Breiz.

Miz Here 1938

FEIZ HA BREIZ Renet gant an Ao. PERROT

KOUMANANCHOU DIOUZ AR BLOAZ :

Breiz..... 15 lur — Frans ha broiou stag outi..... 18 lur
Evid ar re a zo è diavéz bro 20 lur
Koumananchou a enor 26 lur

Kasit ho koumananchou, dre chek-post da : M. l'ADMINISTRATEUR DE « FEIZ HA BREIZ », SCRIGNAC (Finistère).
C. C. 21.802 Rennes.

Lenh ha studia :

LA LANGUE BRETONNE en 40 leçons,
gant F. VALLÉE (Prudhomme, Sant-Brieg).... 15 fr.
GERIADURIG BREZONEK GALLEK,
gant ERNAULT (Prudhomme)..... 18 fr.
GRAND DICTIONNAIRE FRANÇAIS-BRETON,
gant VALLÉE (Imprimerie Commerciale, Roazon) 75 fr.
LES MOTS FRANÇAIS ET BRETONS CLASSÉS
D'APRÈS LE SENS, gant VALLÉE (levr I).. 10 fr.
JAFRENNOU, Ti (An Oaled), Kerhaez (levr II) 12 fr.
NOTENNOU DIWARBENN AR GELTED (e ti
NOTENNOU DIWAR-BENN AR GELTED (e ti VAL-
LÉE, 37, rue St-Benoît, St-Brieg) hep gériadur 3 fr.
Pep levrenn gant gériadur..... 4 fr.
SKELTLA SEGOBRANI (e ti VALLÉE), pep levrenn 8 fr.

Prenit Drapoioù Breiz

Unvaniez Oberou Breiz (U. O. B.) a zo o paouez embann drapoioù Breiz, 1°) e paper : ment 8×5 cm.

Ar pezh : 5 gwenneg. — 2 skoed ar 25. — 12 lur an 50. — 20 lur ar 100. — 95 lur ar 500.

2°) E lien : a) ment : 10×16 cm. : ar pezh : 8 real.
b) ment : 17×42 cm. : ar pezh : 7 lur.

O goulenn ouz : Unvaniez Oberou Breiz (Union des Œuvres Bretonne), Pleiber-Christ (Finistère). C. C. Mme Caouissin, 22092 Rennes.

FEIZ HA BREIZ

Ar Skoliou

I. — Kerent kristen, kasit ho pugale d'ar skoliou kristen. Muez an Iliz her goulenn diganeoc'h.

Ar Relolenn 1113, e levr he lezennou a lavar : Ar gerent a dle teurel ar brasa evez war ar geennadurez a vezo roet d'o bugale diwarbenn ar pezh o deus ezomm da gredi pe da ober evit beza salvet.

Evez mat a dleont teurel ivez war o yec'hed ha deski a raint d'ezo an doare da ober o zreur, er bed-man, evit ma ne gonezint ket en dienez.

Reolenn 1372, § 1. — An holl gristenien a dle beza kelennet, ervat, adalek o bugaleach ; teurel evez na vefe roet d'ezo eur geennadurez fall war ar pezh o deus ezomm da gredi pe da ober n'eo ket a-walc'h ; ret eo lakât ar geennadurez kristen da dremen a-raok pep kelennadurez all.

§ 2. — N'eo ket ar gerent hepken eo o deus ar gwir hag an dlead striz da deurel evez war geennadurez kristen ar vugale : kement hini a zalc'h o lec'h, en deus ar gwir hag an dlead-se eveldo.

II. — Kerent breizat kasit ho pugale da skoliou e vezo desket lenh ha skriva brezoneg enno : muez ar gwad her goulenn diganeoc'h : arabad eo terri an ere ho stag ouz ho tud koz.

Ar skoliou hag e raer ruz war ar brezoneg enno n'int ket graet tamm ebet evit ho pugale : gaou a raint outo.

Ar skoliou hag ez eus enno mistri ha mestrezed-skol ha ne anavezont nak Istor Breiz, na Yez Breiz a zo da zioquall outo !

Gwella ma 'z int eo da zihentcha ar vugale o darempred. Kerent kristen, kerent breizat, taolit evez war ar skoliou e lakeoc'h enno ho pugale : ar re-man, diouz m'o greoc'h, o e'havoc'h ;

Etre ar Gorsedd hag ar Bleun-Brug

D'an 3 a viz gwengolo diweza, p'edon o paouez diskenn eus ar gador-brezeg, goude an oferenn-bred kanet, evit tenna bennoz Doue war Bleun-Brug, e iliz-veur Landreger, gand an Aotrou Person, ar chaoni Lainé, e teuas an A. Even, skriva-gner an « Ouest-Eclair », e bro Lanuon, d'am c'haout hag, er sakreteri, harp ouz penn sant Erwan, kaera difennour en deus bet ar gwir e Breiz, e c'houlennas ouzin ha va menoz oa lakât dougen, e goueliou Lanuon, banniel nevez Breiz.

— Hep mar ebet ! emeve.

— Neuze, emezan, an « Ouest-Eclair » ne gomzo ket di-warbenn ho koueliou !

— Grit a geroc'h, a liviris; ma ouezit petra ho peus da ober, me her goar ivez; oad a-walc'h am eus a-benn breman ha tri bloaz ha tregont a zo aboe m'eo bet kroget va c'hevredigez !

Ha setu aze penaoz, dre eun oferenn e Landreger ha dre an diviz-se, e-harz penn benniget sant Erwan, e tigoras XXVIII^{em} kendalc'h ar Bleun-Brug, e bro Dreger

*

**

Aboc goueliou meur adsavidigez Breiz, warlene, e Plou-gastel, ez eus pemp barz ha ne zigounnaront ket dre ma oa bet douget eno, dirak daou ugent mil den, banniel nevez Breiz, a-uz relegou an Tad mat sant Gwenole.

Tud a zo, ret eo hen anzav, hag a ya droug enno diwar nebeud a dra hag o deus amzer da goll e tabutou didalvez.

Abalor eo an hini a zigoras an abadenn vras war an « Ouest-Eclair », hag an A. Even oa e zen e Landreger; « Breur Kaer » d'e heul hen dispakas war « La Bretagne à Paris »; Dir-na-Dor hag ar Yeodet, war « Breiz » ha Taldir, e komzou dichek, her c'hlozas, e « Korn ar Brezoneg », en eur

gas, dre hevar c'horn ar bed, war eskell an « Ouest-Eclair », ar c'helou laouen ema gantan ar gwir hag ema, neuze 'ta, ar Bleun-Brug e gaou.

Klasket em eus bet beza gwennet, meur a wech, el lec'h ma vezen duet, met, unan bennak a veze atao war evez hag a vire ouz va skridou da veza embannet; el lec'h ma raer an droug ne garer ket kals ar sklerijenn.

Setu aman, da vihana, d'ar re a garfe her gouzout, va doare da welout diwarbenn banniel koz ha banniel nevez Breiz.

**

Adalek bloavezio kenta an XIII^{em} kantved, ar banniel erminiget eo bet banniel Duked Breiz; banniel Breiz, avat, pa veze dispaket, a oa dishenvel bras diouti; pa voe gouledet gand ar Zaozon, e-tal Lok-Maze Penn-ar-Bed, d'an 10 a viz eost 1512, « la Cordelière », lestr kaer hon Dukez Anna, en e benn al Leonad kalonek, Herve Borzmoger, al lestr-se a oa o ficha, e beg e werniou, banniel erminiget an Dukez vat ha banniel Breiz, eur groaz zu war eun tamm lien gwenn.

Ar banniel erminiget oa eta banniel Duked Breiz gwe-chall, evel ma oa ar banniel liliennet, banniel rouaned Bro-C'hall.

Duked Breiz a zo tremenet ha Rouaned Bro-C'hall a zo ivez hag o bannielou d'o heul; ar broiou ma raent o mistri warno, avat, a drugarez Doue, n'int ket maro c'hoaz.

Bro-C'hall he deus savet eur banniel nevez ha d'hen ober he deus kemeret tri liou: liou gwenn banniel he rouaned ha liou glas ha ruz skoued kêr Paris.

Breiz, a-nevez 'zo he deus graet kemend all; kemeret he deus evit banniel eur banniel stummet war skoued kêr-benn Breiz, gant nao riblennad mezer, gwenn ha du bep eil, peder wenn ha pemp zu, hag eun takad erminigou e korn he beg uhela; ar peder riblennad wenn a verk ar pevar eskopti e komzer brezoneg enno hag ar pemp riblennad zu ar pemp eskopti e komzer galleg, dreist-holl, enno, hag an takad erminigou a gomz d'eomp eus hen Duked koz.

Banniel Duked Breiz a oa kasas he dougen, e meur a lec'h, rak kemeret e veze evit banniel rouaned Frans; kement-se a zigouezas e Bleun-Brug Pont 'n Abad; e goueliou

VIIes kantved sant Gwilhou, e Sant-Brieg; e gouelion santez Jann d'Arc, e Paris, ha setu an digarez vrasa he deus hon douget d'he dilezel.

Ar banniel he nao riblenn, den n'her c'hemero evit banniel rouaned Frans hag eun dra vat eo kement-se.

*

**

Ya ! met ar banniel nevez-se, eme va c'henderv Leon, a zo bet krouet gant tud hag a zo bet kavet abeg enno !

Ha neuze ?

E piou ne vez ket kavet abeg ?

N'eus bet nemed eun den war an douar-man ha n'en dije graet pec'het ebet; abeg a gaved ennan, evelato !

Daoust ha ker glan-se e oa kalonou ha douarn ar re o deus krouet banniel tri liou ar Frans ha savet ar « Marseillaise » ?

Evel a skriv ar Yeodet e « Breiz » an 18 a a viz gwengolo a zo gwir : « Gwelloc'h a zo da ober ! » Ya ! gwelloc'h a zo da ober eget pismigat evel ma ra darn. Ma rankfed beza atao o sellout ker piz, ne gredfe ket eur penn kristen kes mont er miz eus e di !

Ar Bleun-Brug a ra evel eleiz, a gemer a zehou hag a gleiz, ar pez a zo mat, a lez ar pez a zo fall hag a gerz atao gand an hent eeun.

P'eo bet savet Ti-Breiz, warlene, e Diskouezadeg veur Paris, banniel nevez Breiz eo a zo bet o ficha warnan keit ha ma 'z eo bet digor.

Goude kement all a enor e Paris, ha dirak holl poblou ar bed, daoust ha n'en devoa ket a wir da ficha ivez, eus an eil penn d'egile da Vreiz, ha daoust ha mont a raemp-ni, e gaou, o kaout mat ar pez a oa digemeret gant hon arzourien wella ha gant pennadureziou ar C'houarnamant.

Lavarout a c'heller eo ar C'hallaoued o-unan eo a beurziskaras banniel koz hon Duked, en deiz ma respontas Mirabeau da Benn-Rener Breujou Breiz : « Vous êtes Bretons, les Français commandent ! » met lavarout a c'heller ivez eo ar C'hallaoued o-unan eo a beurzavas, er vann, banniel nevez Breiz, en deiz m'o deus e laket da ficha war Di Breiz Diskouezadeg Paris.

Taldir, en « Oaled », en deus graet an neuz da ober eur votadeg evit gouzout pehini banniel he devoa gwir, breman c'hoaz, da veza digemeret evel banniel Breiz, pe an hini goude pe an hini nevez ?

Eur farserez kernevat eo bet ar votadeg-se ha netra ken; mil gwech re a draou a vez graet e Breiz dre votadeg ha setu aze perak ez a an traou ker fall ha ma 'z eont. Me a garfe gouzout e pelec'h eme ar vro he deus savet he banniel hag an eskob en deus savet e skoued diwar eur votadeg e c'helle an holl kaout o ger da lavarout enni ?

Ra vezo lezet eun tamm frankiz gant pep Breizad da ziskouez ar garantez en deus evid e vro, en doare ma karo; gand ar re a zo troetoc'h ouz hor Breiz koz, frankiz da zougen a banniel stumm koz; gand ar re a zo troetoc'h ouz hor Breiz nevez, frankiz da zougen ar banniel stumm nevez ha neuze gwelet a reoc'h, an traou a vezo kompez, ne vezo ket pell.

Daoust ha n'edo ket Taldir a-du ganeomp, war gement-se, pa skrive, d'an 29 a viz here 1937, d'hor c'henlabourer mat Herri Caouissin : « Ne vous inquiétez pas pour les drapeaux; c'est l'éternelle querelle des anciens et des modernes ! »

Ne vous en faites pas pour les drapeaux,
ce n'est qu'une phase de l'éternelle
querelle des Anciens et des Modernes.
Devezh a galon Taldir

(Fac-simile skritur ha sinatur Taldir).

Perak neuze, goude beza skrivet kement-se, mont e kounnar e « Ouest-Eclair » an 8 a viz gwengolo, ouz an dud a gaver kaer ar banniel he nao riblenn, gant he liouiou breizek a-viskoaz, trist ha laouen bep eil, — « miscens gaudia fetibus » — evel ma 'z eo buhez pep den hag istor pep bro ?

Pa ra ar Gorsedd e c'houeliou, ni, er Bleun-Brug, no 'z eomp ket da glask trabas outan, na da lakat pennadou, e e eneb, e tud ar gêr ma ra enni e ziskenn, na d'ober hanter d'ar Varzed eus liou, stumm ha ment ar banniellou hag ar

saeou a zougint war an daolvaen; o lezel a reomp en hakask-ter; goulenn a reomp ouz tud ar Gorsedd beza en hor c'henv-er ken dereat ha ma 'z omp en o hini.

Goude en em glevet holl, ne 'z ay ket re vat, c'hoaz, an traou en dro, e Breiz.

**

Pa welan va c'henvroiz oc'h en em daga, evel ma reont, hep digarez ebet nemet eun digarez toull bennak, e nij va spered warzu ar Sav-Heol hag em bevez c'hoant da lavarout ez int bet er skol gant pismigerien ar vro-se.

Breman ez eus pemp kant vloaz, Konstantinopl oa kaera kêr ar bed kristen; eun iliz a oa eno, savet gand an impalaer Justinian, bet kensakret er bloaz 537, ha n'he devoa ket he far war an douar : iliz santez Sophia; ne welet, dre holl, enni, o lugerni, nemed an aour, an arc'hant hag ar vein brisius; 950 beleg a oa oc'h ober al labour war he zro; gwasapez a oa kristenien Konstantinopl n'en em glevet ket gant kristenien Rom; diwar netra e kavent abeg er re-man.

An enebour a deuas hag an enebour-se oa Mahomet II hag e dud gouez ha divadez.

Ar gwel eus an enebour e tal mogeriu kêr ne lakeas ket zoken Konstantinopliz da furaat hag unan eus o fennadureziou uhela, Lucas Notaras en devoa ar skiant da lavarout c'hoaz : « Kalz eo gwelloc'h ganen gwelout an Durked oc'h ober o renkou aman eget gwelout ar Pab ! »

Ne zaleas ket d'o gwelout; d'an 29 a viz mae 1453, daoust da nerz-kalon an impalaer Konstantin Dragases, da eun eur goude an hanter noz, an Durked a lake o zreid e kêrbenn kristenien ar Zav-Heol hag ar pez a dremanas neuze a voe euzus.

Da eiz eur Mahomet II, war e varc'h, a bignas e iliz-veur Santez Sophia hag a azezas war an aoter vras savet en enor la Furnez an Aotrou Doue : perc'hennet e oa gand an Durked iliz kaer ar gristenien, dre ma ne raent nemed en em rendaelat; pemp kant nemet pemzek vloaz a zo abaoe ha bepred ema dindan galloud diskibien Mahomet.

Ma 'z eus e istor an Iliz skoueriou spontus evelse eus an droug a ra d'ar feiz an trouz a zav diwar netra etre kristenien e istor Breiz ez eus kement all; e doug ar c'hantvejou,

bep wech ma 'z omp bet trec'het e c'helled lavaret diwar hor penn : « Deuet omp a-benn anezo, dre ma n'en em glevet ket ! »

Hag en taol-man, adarre, pa 'z omp krog, da vat, da zavetei an tenzorion kaera a zo deuet betek ennomp digant hon tud koz : hor Feiz hag hor Brezoneg, ma ne jom ket an trec'h ganeomp an istor a lavaro : « Gwella ma 'z oant da netra oa d'en em rendaelat; n'en em glevet ket ha setu perak o deus bet lamm ! »

Y.-V. PERROT.

Da Yaouankiz kristen ar mêziou

Setu ni e miz here.

Nag a boan o kredi e ve echu an hanv, hag e vefomp breman o vale, a gammejou bras, war-zu ar goanv. Troet d'illo he deus rod an amzer; d'illo eo en em zibunet kudenn ar miziu hag an derveziou brao, ar miziu hag an derveziou-se hag a welemp a-ziabell o tont d'eomp karget a esperans, hag a dlee, araok hor c'huitaat, lezel ganeomp joa eun eost das-tumet mat...

Bresk eo siouaz joa an dud paour war an douar-man ! En deiziou tremenet marteze, pa ziskuizemp goustadik diouz labourou tenn an eost, pa gavemp ken dous beva e kreiz hor mêziou, hor beus santet muioc'h e'hoaz oa diazezet ar joa-se war an traez, hag e c'helle beza diskaret gant eun taol avel.

Eun taol avel foll, ar brezel, a zo bet war-nes koueza warnomp ha beuzi hor c'halonou a anken !

Dourn ar Were'hez, skoret gant dourn Doue, en deus, er wech-man adarre, pellaet diouzomp an taol yut.

Spontus eo sonjal petra vije deuet hon tiegeziou da veza, m'en defe ranket ar gwazed wella mont eus ar gêr !...

E nep lec'h all ebet, kement ha war hor mêziou, ne vever gant esperans. Setu perak, daoust m'eo e'hoaz, hirio, du

ar e'houmoul, a-zioe'h hor penn, gwelomp an traou kentoe'h war-zu an tu mat, ha bezomp leun a esperans, eus an esperans-se hag en em harp dreist-holl war Doue. An nep en deus fizians e Doue, ha dre eno ive en dud, hag en amzer da zont, a zo goest hepken da ober labourou bras. Zoken ma e'hoarvesfe gant fin ar bed beza tost, e vefe ret e'hoaz labourat bemdez...

An amzer a zo roet d'eomp evit labourat, evit mont atao war araok, en despet d'an diezamanchoù a bep seurt, evit en em wellaat hon unan, ha gwellaat ar re a zo en-dro d'eomp.

Ha pa weler ar vuhez evelse, nag a labour a chom ganeomp da ober, ni tud yaouank diwar ar mêz.

Setu ni e miz here.

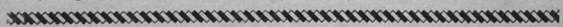
Goude beza graet sunveziou a 80 eur labour, epad an hav, setu ma e'hellimp ive tremen breman gant sunveziou a 40 eur.

Goude beza en em roet holl d'al labourou-korf, a e'houlenne ezommou ar vicher diganeomp, deuet eo ar mare d'en em baka, d'en em rei ive d'al labourou-spered a-zevri.

Adalek vreman, eo ret d'eomp sonjal penaos e raimp an implij gwella eus an euriou-se, ken prizius, ma ne e'hellimp mui labourat er-mêz.

En-dro d'eomp, ar vugale o deus dastumet o leoriou ha kemeret hent ar skol... Ni ive a dle diskenn hon dournadig leoriou, poultrennet marteze er sanailh, ni a dle ive kemeret hent ar patronaj, hor galv d'en em voda, dindan e dœenn.

Pebez tachenn gaer a zo digor evidomp : dont da veza ar gwir yaouankiz kristen a vleunio, en hor parrezioù a-ziwar ar mêz, el lec'h m'omp bet hadet gant Hor C'hrouer ; beza al labourerien kalonek a gendalc'h da vale war roudou hon tadou, a garo eveldo Doue hag ar parkeier. L. B.

BREURIEZ-VEUR AR BREZONEG

Ret e vo da izili Breuriez-Veur ar Brezoneg envel pevar ezel nevez dizale. An neb a garfe en em lakaat war ar renk a zo pedet da gas, ar c'henta ar gwella, e ano hag e chomlec'h d'ar Sekretour : L. Nemo, 12, place de la Tour d'Auvergne, Brest.

Kantved bloaz maro ar Gonidec

Yann-Fransez ar Gonidec a Gerdaniel, den fur ha den gouiziek, reizer ar brezoneg a voe ganet e Konk-Leon d'ar 4 a viz gwengolo 1775 hag a varvas e Paris, d'an 12 a viz here 1838.

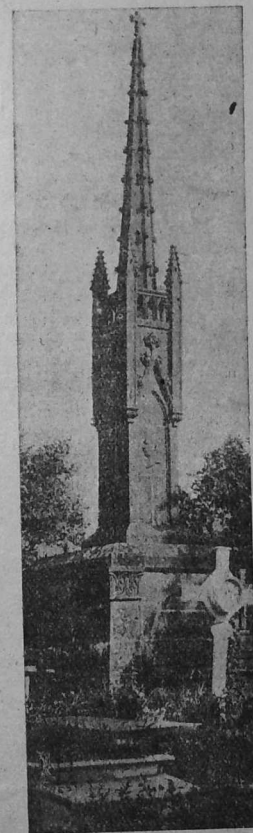
Ar Bleun-Brug a vodo mignoned ar brezoneg e Konk, d'ar 16 a viz here a zeu hag an Aotrou 'n Eskob Cogneau a deurezo dont ganeomp da bedi war bez ar Breizad mat-se maro kant vloaz a zo hag a labouras kement evit hor brezoneg.

D'ar 15, goude koan, e vezo eur veilhdeg vrezonek.

D'ar 16, en oferenn-bred, e vezo graet meuleudi ar Gonidec ha raktal, goudeze, kanet al « Libera », war e vez.

Da greisteiz, lein, pep hini o paea e skodenn.

Da 2 eur, gousperou ; goude ar gousperou, e'hoariadeg e vezo diskleriet enni peziou brezonek.

Bez ar Gonidec.

Eur zell war Bleun-Brug Lanuon

AN DISKOUEZADEGOU

An ARZOU KAER. Kenta tra a gaved a gaera e skolaj Sant-Josef, en eur vont da welet diskouezadeg an arz breizek ha keltiek oa ar chapel nevez, savet gand arzourien an « Droellen » en o fenn an A. James Bouillé, ijinour ar chapel-se.

E labour a zo dreist koulz hag hini e genlabourerien X. de Langlais ha J.-Ch. Ar Bozec. X. de Langlais a zo anavezet mat; meur a Hent ar Groaz en deus livet a-benn breman : hini chapel Sant-Josef Lanuon eo e hini gwella, hep mar ebet.

Eun dudi eo sellet outan, hag aes eo gwelout gant pege-ment a garantez evid hor Feiz, evid hor Breiz, evid an Arz, en deus Xavier de Langlais grêt an taolennou-se.

Emaomp breman pell diouz an taolennou disliv, ha di-valo zoken, a deu d'eomp eus Paris.

J.-Ch. Ar Bozec, hen, en deus kizellet ar C'hrist-Roue, a weler a-us an nor dal.

Ar gwer livet, a zo bet grêt gant Rault eus Roazon. Eus ar c'haera ez int ivez.

Ne gavomp ket a c'heriou a-walc'h evid ober hano aman eus an dudi ma 'z eo ar chapel-se evit an daoulagad. Met ar re holl a zo bet ouz he gwelet epad ar Bleun-Brug diweza, a c'hell breman lavarout ema an arz breizek nevez o skedi ta vat, evit brasa gloar an Aotrou Doue hag hini hor Brt.

A-drenv chapel Sant-Josef, e kaved dilhad-oferenna an Itron a Blanhol, broudet gant tresennou keltiek hag e kichen, eur gwiader eus Ti Leaouté, eus Uzel, a laboure dirak an holl. Micher hor gwiaderien koz n'eo ket maro c'hoaz.

Pelloc'h an A. Bouillé a ziskouez e dresennou ilizou, chapelioù, tiez, ha taolennou e dad. X. de Langlais, n'eo ket hepen taolennou Hent ar Groaz eo a liv. Tresa a ra ivez poltrejou, hag ar re a ziskoueze d'eomp e Lanuon a oa, e gwirion-vez, henvel beo ouz an dud o devoa goulennet outan ober o foltred.

E kichen, Xavier V. Haas, en devoa dispaket taolennou kaer ha souezus leor Istor Breiz Herri Caouissin, a deuo er-mez eus ar wasg, dizale.

E diskouezadeg al leoriou hag ar c'helaouennou e kaved, evel bep bloaz, ar moulduriou gwella nevez grêt.

AR C'HOARIVA

C'hoariva ar Bleun-Brug er bloaz-man, 'en deus plijet kalz.

D'ar zadom e voe diskleriet, e sal vras Ti-Kêr, an daou bez-man : Eun Nozvezriad Reo Gwenn, troet eus ar c'hembraeg gant an A. Perrot, diwar oberenn G. Berry, hag Ar Barner barnet, savet gant Evnig Penn-ar-C'hoat. M'o deus ar zelaouerien goulet gand an hini kenta, c'hoarzet o deus, gwalc'h o c'halon, gand an eil.

D'ar zul ha d'al lun, e sal Sant-Yann, e voe diskleriet An Tamall, pezh nevez Xavier de Langlais, a zo ennan eur gentel vat evid ar gerent a fell d'ezo rei eun deskadurez c'hall d'o bugale, a-raok an hini vreizat. Aman, an oberour a ziskouez mat an droug a ra ar gerent-se oc'h ober fae war o yez o-unan.

An Tamall a zo eur pezh hag a dlefe beza c'hoarzet eus an eil penn d'egile da Vreiz-Izel; ha fizians hon eus e vezo embannet dizale.

Fostus an Doktor daonet, troet e brezoneg gant Roparz Hemon, diwar pezh brudet ar skrivagner saoz Marlowe, a zo bet ivez eur skouer evid ar pezh a zell ouz hor c'hoariva breizek nevezet. Ar gwiskamanchoù, ar c'hlinkadurioù ha doare diskleria ar c'hoarierien dreist-holl a zo bet kavet brao kenan.

Ar C'hornandoned diweza, ar pezh-se tennet eus eur marvailh savet gant Marianna Abgrall, a lakeas laouenedigez

war dal an holl, bras ha bihan, koz ha yaouank, ker burzudus ha ker plijus e oa.

Evid eur marvailh hennez a oa unan !

STUDIADENNOU AL LUN (1)

Studiadennou al lun, goude kreisteiz, (hini an Ao. Floc'h, diouz ar beure, a vezo embannet e « Studi hag Ober » war c'houlenn an Aotrou Vikêl-vras) a oa diwarbenn an divroa-deg, ar c'hrign-beo a grign betek ar maro ar vro, ha mieher al labour-douar. Breiz a zo o koll he gwad hep ma rafe a-walc'h a wad nevez. Hag eman da damall, war se, ar gouarnamant : lezennou a zo bet graet kalz, nevez 'zo, mat ha fall, met **n'eus ket unan**, a lavar an Ao. Bonniec, a gement na drofe ket fall evit al labourer. Graet int hep goulenn e ali digantan. Ar gouarnamant a zo henvel ouz eur c'hemenner a rafe dilhad hep kemer ar muzul. Ac'hano stad truezus Breiz hag he labourerien.

Ar skol a zo ivez da damall abalamour d'an dismegans a sko war Vreiz : n'eus bro ebet evel Bro-C'hall ; kêr ebet evel Pariz ; yez ebet evel ar galleg ; darvoudou kaer neblec'h nemet en istor Bro-C'hall ; tud speredek neblec'h nemet ar C'hallaoued. Pelec'h en em blijfe ar vugale en o bro !... War labour ar maeziou e sko kement all a zismegans : « Ar bugel-man en deus re a anaoudegez evit chom da bore'hellat donar ! » Gant eun hevelep kelennadurez n'eo ket souezus e vefe « piket ar galon », ha ne vefe ken stag ar Breizad ouz e vro hag e vicher, nemet « gant eun neudenn vreïn ».

Ar gerent, kalz anezo, n'int ket didamall kennebeut. Muioc'h a c'hoant o deus da rei d'o bugale madou eget feiz. Darn, re galet, a gas o bugale da zastum arc'hant pell diouz ar gêr. Darn all, re wak, a lavar : « Ma vez ret d'am bugale terri o c'horf eveldoun, beza stag aman noz-deiz ! »

Met klemm ha torta ne dalv netra ; ret eo d'imp louzaoui, diouz hor gwella. M'eman ar gouarnamant, ar skol, ha kalz a gerent enep d'imp, eo ret d'imp kroui, ac'hanomp hon-unan eur Vreiz nevez en eur geenn he yez, hec'h istor, he gizioù ha kroui en he labourerien yaouank gant skoazell an Y. K. A. M. gwir galonou labourerien kristen.

(1) Ar pennad-man, savet gant P. Bourdellès, a zo tennet eus « Breiz ».

AR C'HAN HAG AR C'HOROLLOU

An A. hag an Itron Cueff hag o merc'h Annaïg, a-raok kuitaat Breiz evid mont d'an Amerik, a deus da rei o skoazell d'ar Bleun-Brug, ha kement hini en deus gwelet ar verc'hodenn veo-se, ma 'z eo Annaïg Cueff, o koroll hag o kana, n'eo ket tost d'he ankounac'haat.

Daoust ma n'he deus nemet pemp bloaz, e teu ganti, brao bras, ar Jabadao, koroll ar c'hlezeier, ar gavotenn, ar bal a zaou, hag all.

Petra lavarfemp breman eus Merc'hed bihan Gwerlis-kin, a zo bet eun drugar o gwelout o tiskleria koroll ar boutou koat, hini ar C'hafe, hag eun all en enor da vanniel Breiz.

Diskouezet o deus d'eomp, evel re Blouvorn, daou vloaz 'zo, gant « Liou Gwenn Rozenn an hanv », e c'hellomp, er skoliou, lakat hor bugale da c'hoari traou brao ha breizek dreist-holl, koulz ha bugale Bro-Gembre pe re Euzkadi.

Tamm ha tamm ma kendalc'h ar skoliou-se, hag ar re all d'o, heul, gand an hent mat-se, e teuimp a-benn da gaout strolladou bugale, ampart war c'hoariva, war gan ha war gorollou hor Breiz.

AR GANERIEH HAG AR C'HANEREZED

N'ankounac'haimp ket ken nebeut "Andrea 'r Restiff, eus Kelc'h keltiek Sant-Brieg, Tinaïg Lucia, eus Kelc'h keltiek ar Pelem, ha Yann ar Morvan, eus Pleiben. Da bep hini anezo, o c'henvroiz o deus grêt eun digemer kalonek. Ne ehaner ket, e gwirionez, o klevout eur ganerez evel Tinaïg Lucia, nag eur c'haner evel Yann ar Morvan. Gant heman eo e teuas ar maout er bloaz-man. Kanaouennou ar Menez, a deue gantan en eun doare dispar ha Renerien ar Bleun-Brug a zo anaoudek bras d'ezan da veza deuet d'o gouelioù. Hag er bloaz a zeu, e Kemper, hon devezo ar blijadur d'e glevout adarre. Bennoz Doue ivez d'an dimezell Mona Hughes, a gannas d'eomp eun nebeut soniou eus he bro : Cymru.

AR STROLLADOU KANERIEN

Hini Plougastel, hag a oa eun dudi, nann hepken evid an diskouarn, met ivez evid an daoulagad, gand an dilhad a bep seurt liou a zouge Plougastelliz, hini Lesneven, hag hini Lanuon eo ar re a gemeras perz 'e kenstrivadeg ar c'hlan. Daoust ma ne oant ket niverus, siouaz, o deus roet d'eomp da danva eur wech c'hoaz, ar soniou brezonek renket gand hor gwella sonerien, en o fenn an A. Guy Ropartz, a deurezas dont da ren ar genstrivadeg-se.

Pebez trugar e oa klevet kanerien Lanuon o kana d'eomp ar « Bedenn da sant Erwan », oberenn nevez an A. Guy Ropartz.

Kanerien ar Pellenn o deus ivez roet o lod, o kana soniou kempennet gand an A. Morellec. Diskouezet o deus e ouient kana ha koroll en eun doare souezus. Dorig Le Voyer ha Ropartz Falc'hon, sonerien binioù ha bombard ar Bleun-Brug, hag 'an daou vreur 'Al Louet, 'eus a Rosporden, 'sonerien yaouanka Breiz, a heulias epad ar gouelioù ar c'horollou roet gant Kelc'hiou keltiek Bro-Dreger, ar Pellenn, ha strollad Pontaven.

KENSTRIVADEGOU AR C'HAN

Eur vouez a unan ha diou vouez henvel : Priz kenta : Strollad kanerien Plougastell, renet gand an A. Burel.

Doiu vouez dishenvel : Priz kenta : Strollad kanerien Lesneven, renet gand an A. Calvez.

Teir mouez dishenvel : Priz kenta : kanerien Lesneven. Eil priz : Plougastell.

Peder mouez dishenvel : Priz kenta : Strollad kanerien Sant-Yann Badezour Lanuon, renet gand an A. Maigat, gand goure 'hemennou ar varnerien evid ar « Bedenn da sant Erwan ».

KENSTRIVADEG AL LENN HAG AN DISKLERIA

Aman ne roomp nemet roll ar prizioù kenta hepken.

Len. — 8-11 vloaz : Yvona Chapalan, Mari-Franzeza Calvez, Janed ar Roue.

12-14 vloaz : Paoletta Parantoen, Deniza Gwilhou.

Us da 15 vloaz : Armand ar C'halvez.

Displega. — Dindan 8 vloaz : Yannig ar Roue.

8-11 vloaz : Yvona Perrot.

12-14 vloaz : Erwan ar Roue.

Goude 15 vloaz : Armand ar C'halvez.

D'ar vugale-man ar Bleun-Brug en deus roet evel prizioù : merc'hodennou, leorioù, skedennou, saeou breizek, ha pep a desteni a enor.

*
**

Renerien ar Bleun-Brug a drugareka start pennadurezioù Eskopti Sant-Brieg, pennadurezioù kêr ha parrez Lanuon, pennadurezioù skol Sant-Joseph, ar brezegeerien, ar ganerien, ar c'hoarierien, ar gorollerien, an archerien karget gand an A. Madec eus an urz, eus ar skoazell vras o deus d'ezo evit kas da benn ha da vat o XXVIII^{ed} kendalc'h.

Ne ankounac'haint ket kennebeut Aotrou Person Landreger o digemeras ker brao d'an 3 a viz gwengolo, nak Aotrou Person Flourivo o blenias da welout Lannok vras Lannserf el lec'h ma voe trec'het an Normaned, breman mil bloaz, nak an Aotrou Azenor a lennas d'ezo eur studiadenn war emgannou Flourivo e tal ar groaz savet er vered a vir relegou ar re a gouezas er stourmad.

Trugarekaat a reont ivez « Semaine Religieuse » Sant-Brieg ha Landreger, « Le Lannionais », « La Dépêche de Brest », « Le Courrier du Finistère », « La Province », « Breiz Atao » ha « Breiz » eus ar pennadoù hegarat o deus embannet diwarbenn hor gouelioù; evit kloza, pa n'omp ket evid o embann war o hed e voulomp aman linennou diweza pennad ar « Semaine Religieuse ».

L'esprit qui animait ces manifestations, M. l'abbé Perrot, fondateur du Bleun-Brug, le définit dans son toast au banquet du mardi, en faisant acclamer Notre Saint Père le Pape pour sa récente condamnation du nationalisme outrancier, négateur des droits de Dieu et du droit des autres nations. Les Bretons, dont la langue est la seule d'Europe, — désormais que les Romanches viennent d'obtenir que leur langue soit la quatrième langue officielle de la Suisse, — à ne

pas être enseignée dans les écoles, ont plus souffert que tout autre de ce super-nationalisme. « Feiz ha Breiz », Foi et Bretagne, ce sera toujours l'idéal du Bleun-Brug.

Monseigneur, se levant à son tour, déchaîna l'enthousiasme quand il proclama que la Bretagne est l'héritage que les Saints nous ont laissé, la Bretagne avec sa Foi, avec sa langue, et ce serait une trahison et une diminution de la renier. « Un Breton doit en tout lieu arborer son drapeau..., prendre conscience de la valeur qu'il porte en lui, et au lieu de reculer comme il l'a fait jusqu'ici, avancer... jusqu'au jour où tous s'inclineront devant la noblesse qui s'affirme dans l'âme bretonne... Souvenez-vous du haut degré où il faut porter la fierté d'être Breton... Allez donc de l'avant ; ne vous inclinez pas !... »

Eur c'horn eus an dud a oa war ar Marc'hallac'h
d'ar 4 a viz gwengolo.

Klenved ar c'henou hag an dent

L. LAPIQUONNE SUCCESSEUR DE
L. JEZÉQUEL

Tenner dent

Loreet gant skol-vedesinerez Paris

A denn an dent hep poan hag a laka dent nevez, war aour
ha war gaoutchouk, hervez ar skoueriou diveza
Gwarantisa a ra e labour

RESEO A RA :

Bep Lun, e **LESNEVEN**, Hôtel Le Roux, ha bep Sadorn, e
BRASPARTS hag er **FAOU**. — Ar c'habinet a gonsultationou a zo
digor e Brest, 4, passage Saint Martin, aboue eur beteg kreisteiz, ha da
2 eur beteg 6 eur. Téléphone 0-16.

Yec'hed ar Vugale

ar **"SIROP FERET"**

a-eneb an Doken

Graet gant louzaouennou hag a gaver er mor, ar sirop-man
a ro nerz hag a yac'ha ar gwad. Ouspenn m'en deus eur vlaz
eus ar re wella, louzou all ebet ne ro kement a nerz d'ar vugale
hag hen.

« Ramplasi a c'hell ervat an emulsionou, an eol-moru, ar si-
rop Portal, ar sirop Raifort iodé, hag all... » Ar vertuz en
deus da yac'haat ar gwad, ouspenn ar vertuz da zigas an nerz
d'an izili, a zo penn-abeg ma n'her roer morse en aner d'ar vu-
gale taget gant an doken, an trousklennou leaz, ar werb^l, an
doureier fall, droug-ar-roue, hag ar zempladurez a deu war-
lerc'h ar ruzel hag an dreo, etc.

En vente dans toutes les pharmacies.

Dépôt principal : **GRANDE PHARMACIE DU PROGRES**,
2, rue de Paris (au-dessus de l'Octroi), BREST.

Eun hano hepken

Ar gwella marc'hadour lunedou a zo e MONTROULEZ!...

LUNEDOU a bep seurd
evit an holl

Eun dibab eus an traou
gwella evit ar-re vouzar

Photos - Appareils - Plaques - Pellicules
(de toutes marques)

TI POITEL -- Ti glas -- Ti a fizians

War blasenn Thiers
MONTROULEZ

Ti koz L'OLIEROU

L'HOSTIS & JORDE, Successeurs

18, 27, rue Louis-Pasteur, 18, 27. — BREST

... Pa ho pezo eun dra bennak da brena, dalc'hit sonj
eo en HON TI eo e kavoc'h ato ar muia da joaz hag an
dessiniou nevesa e mouchoueroù ha tavancheroù brodet.

SEIZ, MEZER, HA DANVEZ A BEP SEURT

*Dioc'h ar galite an ti-man a werz gwelloc'h-marc'had
egret neus forz pehini all.*

Eun eskompt a UGENT REAL DRE GANT a vez roët
e marc'hadourez, ha DEK DRE GANT d'ar familhou ni-
verus diwar diskouez o c'hartenn.